

På flykt med elever

TIU står för Teater i Undervisningen (Theatre in Education).

Det är ingen slump att premiären ordnas just i denna skola, eftersom det handlar om en uppsättning som är inspirerad av Zacharias Topelius. Inspirerad av hans gärning och människosyn i allmänhet och hans berättelse Björken och stjärnan i synnerhet.

Lina Teir är en mångsysslare inom konstens område. Musik, berättarkonst, drama och teater är bekanta områden för henne. Hon är också känd som en modig förkämpe för flyktingarnas rättigheter. Hon har också profilerat sig som en kritiker av regeringen Sipiläs linjedragningar rörande invandring.

Lina Teir står som regissör och manusförfattare till uppsättningen Världen är så stor. Vårt samtal äger rum samma vecka, som premiären går av stapeln. Lina Teir medger att det känns spännande, även om de första informella föreställningarna har förlöpt väl.

Wasa Teater WT står bakom produktionen och WT uppges vara den allra första institutions-teatern i vårt land som förverkligar ett TIU-projekt. Arbetssättet bygger på att publiken är medverkande, inte enbart åskådare.

Gränslöst drama

Det finns ingen klart definierad gräns mellan skådespelare och publik i ett TIU-program. Genom att vara en del av berättelsen får eleverna möjlighet att uttrycka åsikter och känslor samt reflektera kring problematiken i TIU-programmet.

Projektet görs som ett samarbete mellan Wasa Teater, Vasa övningsskola och forskarstuderande vid Åbo Akademi. TIU-programmet har skapats i samarbete med referensgrupper från Vasa övningsskola, medan forskarstuderande har följt elever genom processen.

– Det handlar bl.a. om upplevelsebaserat lärande och spelifiering, säger Lina Teir.

Spelifiering? Vad är det? Wikipedia omtalar att med spelifiering avses användandet av spelelement inom verksamheter som traditionellt inte hör samman med spelande, såsom just undervisning och utbildning.

Lina Teir berättar att Wasa Teater tog kontakt med henne rörande en eventuell produktion, som skulle ta fasta på Zacharias Topelius gärning. I år firas ju 200-årsjubileet med anledning av hans födelse.

Alltså fördjupade sig Lina i To-

pelius och slogs av hur pass progressiv Topelius var som journalist, skriftställare, författare och historiker.

– Jag fick fria händer och fängslades speciellt av sagan Björken och stjärnan. Jag slogs av hur aktuell den är än idag, berättar Lina.

Sagan handlar om två barn som i krigstid blir bortförda till främmande land, men som efter många strapatser kommer lyckligt hem igen till mor och far i Finland.

Syskonen förlitar sig på Guds vägvisning och minnesbilden av en stor björk på föräldrarnas gård.

”Och jag minns, sa flickan. Att om kvällarna lyser en stjärna där genom björkens löv.”

Dystopi från år 2015

I den aktuella föreställningen skriver vi år 2025. Samhällsutvecklingen har gått i en negativ riktning. Läget är eländigt.

Finländska flyktingbarn har anlänt till ett nytt land på grund av den rådande situationen i hemlandet. Med sig har de sin ryggsäck, och saker de fick med sig i flykten.

Pojken heter Lasse och flickan Rosa. De har varit ute i världen i många år, men fortfarande påminns de om bilderna hemifrån – björken, stjärnan, mamma och pappa.

Precis som barnen i Björken och Stjärnan, får eleverna lämna det bekanta bakom sig och möta en ny värld där de måste lära sig att ta sig fram på egen hand.

Föreställningen är interaktiv. Eleverna, alltså publiken, registreras och blir flyktingar. De möter Vakterna, Chefen och Volontären.

– Publiken förväntas delta i fiktionen. Den här föreställningen ses inte utifrån utan upplevs inifrån. Alla som deltar påverkar förloppet, berättar Lina Teir.

Scenariot låter onekligen utmanande, men här kommer det professionella kunnandet med i bilden.

– I teamet har vi förberett oss för olika scenarion och strategier, försäkrar Lina Teir. Hennes egen grundutbildning som klass- och dramalärare har kommit väl till pass.

Föreställningens bärande tema har en tydlig förankring till vår tid. Det nyligen förrättade riksdagsvalet i Sverige ger en fingervisning om hur invandringsfrågor och flyktingproblematiken delar folks åsikter.

– Nu handlar det ju faktiskt om en framtid, där finländska barn måste fly sitt hemland, säger Lina

– Föreställningen är inte färdig! I själva verket blir den aldrig färdig! Lina Teir är mitt uppe i packningsbestyr men ger sig tid att berätta om produktionen Världen är så stor, som är ett ambulerande TIU-projekt.

Urpremiären ägde rum i Zachariasskolan i Nykarleby den 14 september.

Skådespelaren Nina Dahl-Tallgren. FOTO: WASA TEATER/LINUS LINDHOLM

Johan Aspelin med elever. FOTO: WASA TEATER/LINUS LINDHOLM

Teir.

Alla reaktioner välkomna

Föreställningens tematik handlar om att använda språket för att påverka och att göra din röst hörd och ta ställning.

– Det som är relevant är de frågeställningar eleverna ställs inför i roll som flyktingar och det har inget att göra med politiska frågor, eftersom en flykting inte har någon makt över såna frågor. Det är mera konkreta frågor om vad var och en ska göra som flykting och medmänniska som kommer upp.

– Då tar vi i föreställningen fasta på detta genom diskussioner och resonemang. Vi förmedlar inte politiska ställningstaganden i föreställningen. Men däremot tar vi ställning för barn och

människor. De får inte reduceras till siffror, säger Lina Teir.

Hon inskräper att teamet inte vill veta av censur. Alla reaktioner och åsikter är välkomna.

– Men yttrandefrihet och ansvar hör ihop, inskräper Lina Teir.

Kort sagt handlar det inte om teater för en publik, utan om teater med en publik. Eftersom det inte handlar om en prinsessa som somnar i en buske eller trenne glada rövare från Kamomilla stad syftar Världen är så stor till att utgöra en del av en djupare process.

Alltså tillhandahåller Wasa Teater ett studiematerial, som innehåller ett för- och efterarbete som sker i klassrummet med läraren. För- och efterarbetet kan laddas ner via Wasa Teaters hemsida,

liksom filmklipp som berättar om TIU som metod och där medverkande elever berättar om sina upplevelser.

Målgrupp är elever från åk 4 och uppåt. Föreställningen kan spelas upp till gymnasiet och kan bokas till hela Svenskfinland.

C-E RUSK

Fotnot:

Topelius verk är ju också kända i finsk översättning. Begreppet Björken och stjärnan som en stark symbol för hemkomst är känt också på finska sidan. Detta exemplifieras t.ex. av att Eagles-slagdängan Hotel California bär det talande namnet Koivu ja Tähti i finsk tappning. Seppo Närhi spelade in sagda låt år 1975.